

ה. אמת ויציב בערבית¹

בירושלמי (ברכות פ"א ה"א [ה:ו.]) רבי יסא מפקד לחברייא: אין בעיתון מתעסקא באוריתא אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין מילתיה אמרה שהלכה כחכמים, מילתיה אמרה שאמר דברים אחר אמת ויציב (פני משה: והם היו רגילין לומר גם בערבית אמת ויציב כל זאת) וכו'. והא תני אין אומר דברים אחר אמת ויציב! פתר לה באמת ויציב של שחרית.

בבבלי (ברכות יב.) מפורש שרק בשחרית אומרים "אמת ויציב", ובערבית אומרים "אמת ואמונה".

ו. ברכת מוסף של ראש חודש

בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ב [סה.]) בתפילה (חתימת הברכה במוסף של ראש חודש) – רבי יוסי בר נהוריא אמר: מקדש ישראל מחדש חדשים. רבי חייא בר אשי אמר: מקדש ישראל וראשי חדשים.

בבבלי (ברכות מד., ברכות מט.) פשוט שהנוסח הוא "מקדש ישראל וראשי חדשים".

ז. ברכה מעין שבע

בירושלמי (ברכות פ"ח ה"א [נו:]), ובשינוי קל בפסחים פ"י ה"ב [סט:]) א"ר יוסי ברבי: נהיגין תמן (בבבל), במקום שאין יין (לקדש עליו בליל שבת), שליח ציבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותרם במקדש ישראל ואת יום השבת (ובזה יצאו ידי קידוש).

בבבלי (פסחים קיז:) לא חותרים "מקדש ישראל ויום השבת", משום שלא ישראל מקדשים את השבת, אלא חותרים "מקדש השבת" או "מקדש ישראל".

ח. הוספת "רחם" בתפילה בתשעה באב

בירושלמי (ברכות פ"ד ה"ג [לד.]) יחיד בט' באב צריך להזכיר מעין המאורע. מהו אומר? רחם ה' אלקינו ברחמך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל עמך ישראל ועל ירושלים עירך וכו'.

בבבלי לא נמצא. ובנוסח התפילה שלנו הגירסא היא "נחם" (ולא "רחם").

ט. מודים דרבנן

בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה [י:]) ר' יסא כד סליק להכא חמתון גחנין ומלחשין. אמר לון: מהו דין לחישה? ולא שמיע דמר רבי חלבו ר"ש בשם ר' יוחנן בשם ר' ירמיה רבי חנינא בשם ר' מיישא ר' חייא בשם ר' סימאי ואית דאמרין ליה חברייא בשם ר' סימאי: מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות צור עולמים חי העולם יוצר בראשית מחיה מתים, שהחייטנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך, בא"י אל ההודאות. רבי בא בר זבדא בשם רב: מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך, תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית בא"י אל ההודאות. רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא: הודייה ושבח לשמך, לך גדולה לך גבורה לך תפארת, יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתסמכנו מנפילתינו ותזקפנו מכפיתינו כי אתה סומך נופלים וזוקף כפופים ומלא רחמים ואין עוד מלבדך, בא"י אל ההודאות. בר קפרא אמר: לך כריעה לך כפיפה לך השתחויה לך בריכה, כי לך תכרע כל ברך תשבע כל

¹ העירני על כך הרב גרשון באס.